

ศึกษาวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
ของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) ประเทศกัมพูชา

AN ANALYTICAL STUDY OF THE ROLE
OF BUDDHIST PROPAGATION OF PHRA SAN SOCHEA
(VACHIRAPANNŌ), THE KINGDOM OF CAMBODIA

: พระภราดร ธรรมปณฺโณ (รณ)*
สมเกียรติ ไชยภูมิ**
มานพ นักการเรือน***

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้
1. เพื่อศึกษาบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. เพื่อศึกษาชีวประวัติและบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) และ 3. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) วิทยานิพนธ์นี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยศึกษาจากพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา อนุฎีกา หนังสือ ตำรา วารสาร เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับพระसान สุเจีย นำมาวิเคราะห์จัดระบบเป็นหมวดหมู่ แล้วสรุปผลวิจัยนำเสนอเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1. บทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลักการในการเผยแผ่ ลีลาการเผยแผ่ พุทธวิธีในการเผยแผ่ เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคการเผยแผ่โดยวิธีเทศนา 2. พระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) เป็นพระเถระของกัมพูชา ซึ่งได้ถือกำเนิดใน ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอบุรีรัมย์ จังหวัดตาแก้ว ท่านมีรูปแบบ ลักษณะเด่น คุณสมบัติ เทคนิค ลีลาการเผยแผ่ หลักการในการเผยแผ่ กระบวนการในการสร้างนักเผยแผ่ พระพุทธศาสนารุ่นใหม่ และช่องทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สื่อที่ท่านใช้คือสื่อสมัยใหม่

* หลักสูตรศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ที่แตกต่างจากพระนักเทศน์ทั่วไป ท่านได้สร้างผลงานทั้งด้านการเขียนหนังสือ ด้านการเทศน์ และสร้างนักเทศน์ ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือท่านต้องการให้ธรรมะเข้าถึงคนรุ่นใหม่มากขึ้น สอนให้คนในสังคมรู้จักการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ ตลอดจนกระทั่งถึงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่ประเทศกัมพูชาให้เจริญรุ่งเรืองมากขึ้นเนื่องจากการถูกทำลายโดยระบบเขมรแดง 3. ผลการวิเคราะห์คุณค่าบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) คือมีคุณค่าด้านความเป็นผู้นำ คุณค่าด้านการสร้างสมานฉันท์ คุณค่าด้านการรักษาพุทธพจน์ คุณค่าด้านธรรมประยุกต์ และคุณค่าด้านการปลูกฝังคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณค่าที่สามารถทำให้ประชาชนคนวัยหนุ่มสาวเข้าใจหลักธรรมอันแท้จริงของพระพุทธเจ้า และสามารถนำเอาหลักธรรมนั้นประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : 1. บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา 2. พระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) 3. กัมพูชา

Abstract

The objectives of this thematic paper are as follows: 1) to study the role of the Buddhist Propagation 2) to study the bio-history and the role of the Buddhist propagation of Phra San Sochea (Vachirapañño) and 3) to analyze the value of the role of the Buddhist Propagation of Phra San Sochea (Vachirapañño). This research is a qualitative study, focused

on documentaries, studies mainly on the Tipitaka, documentaries relating and works of Buddhist scholars and the interviews of the related persons to Phra San Sochea. All the data are classified into system, concluded and presented in descriptive analysis.

The results of research are found as follows: 1. The roles of the Buddhist Propagation are composed of the principles of the propagation, the styles of the propagation, the Buddhist Methods of the propagation, the teaching methods and techniques of the knowledge and the propagation techniques by teaching method. 2. Phra San Sochea (Vachirapañño), the senior Cambodian Buddhist Monk was born in Tambon Cokpho, Burichonsa District, Takaew Province. He has been teaching his Buddhist followers with the outstanding characteristics including a new model of the propagations, a wide varieties of teaching styles and a lot of interesting techniques creating not only the high volume of the new young Cambodian Buddhist followers but also being the new model leaders for training the Cambodian Buddhist young blood monk propagators. He is an expert in using the new information technology medias such as line and facebook for supporting

his teaching operation together with writing the articles and books with the objectives to teach the young Cambodian people for understanding the Buddhist doctrines to respect and properly practices return to their parents and also rehabilitation of Buddhism in Cambodia after destruction by Khmer Rouge. 3. The results of the analysis of the values of the role of the propagation of Phra San Sochea (Vachirapañño) consists of the value of the leadership, the value of the unity, the value of the restoration of the Buddhist Speech, the value of the application of Dhamma and the value of the establishment of the virtue (moral principle). These values are used for the understanding of the young Cambodian people in the real Buddha Doctrines leading to the right practices for their better way of life.

Keyword : 1. Role of Buddhist Propagation
2. Phra San Sochea (Vachirapañño)
3. Cambodia

บทนำ

พระพุทธเจ้าทรงประกาศเผยแผ่หลักธรรมของพระพุทธศาสนา ทำการสั่งสอนเวไนยสัตว์ทั้งหลายตั้งแต่ได้ตรัสรู้ธรรมใหม่ ๆ จนถึงเสด็จดับขันธปรินิพพานเป็นเวลาถึง 45 พรรษา หลักคำสอนที่พระองค์ทรงประกาศเผยแผ่ทั้งหมด

ที่จัดรวบรวมไว้ในพระไตรปิฎกมีถึง 84,000 พระธรรมขันธ์ พระองค์ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย ประสงค์ที่จะช่วยมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์ ทรงมุ่งหวังที่จะให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชาวโลก ดังนั้นจะเห็นว่าตลอดระยะเวลาที่พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่จะไม่ว่างเว้นจากงานสอนหรือการเผยแผ่เลย แม้แต่ในวาระสุดท้ายแห่งพระชนม์ชีพขณะที่ใกล้จะปรินิพพานอยู่แล้ว ก็ยังทรงทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะ เช่น ได้แสดงธรรมแก่สุภัททะปริพาชก และทรงอนุญาตให้สุภัททะได้บวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนาแล้วสุภัททะก็ได้บรรลุอรหัตต์ในเวลาต่อมา ซึ่งนับว่าเป็นพระอรหันต์รูปสุดท้ายที่เป็นผลงานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาครั้งสุดท้ายของพระพุทธเจ้า (พระครูปลัดชโล เตชพล (ปิ่นวิเศษ), 2554, หน้า 1)

พระเจ้าอโศกมหาราชทรงให้ทำการสังคายนาครั้งที่ 3 ขึ้น และมีการส่งสมณทูต 9 สายไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศกัมพูชา จากหลักฐานที่ปรากฏ กัมพูชาเป็นดินแดนแรก ๆ ที่รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนาเมื่อเข้ามาเผยแผ่ เข้าสู่สุวรรณภูมิ รวมทั้งได้รับอิทธิพลในด้านความเจริญทางด้านจิตใจมาจากประเทศอินเดีย ก่อนหน้านั้นชาวกัมพูชาได้นับถือศาสนาพราหมณ์เป็นหลัก จนกระทั่งชาวกัมพูชาได้รับการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาจากสมณทูตจนทำให้ศาสนาทั้งสองนี้ ได้กลายเป็นศาสนาหลัก และศาสนารองในสังคมกัมพูชา ดังปรากฏหลักฐานทางด้านจารึก โบราณคดี และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏผ่านปราสาทนครวัด ปราสาทนครธม พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชาได้ผ่านมาหลายยุคหลายสมัยจนกระทั่งปัจจุบัน

ได้กลายเป็นศาสนาประจำชาติของชาวกัมพูชา พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่กัมพูชาเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 3 โดยศาสนาพุทธนิกายเถรวาทได้เป็นศาสนาประจำรัฐตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18 ยกเว้นช่วงที่เขมรแดงครองอำนาจ ในปัจจุบันมีจำนวนเป็น 95 เปอร์เซ็นต์ ของประชากรทั้งหมด ประวัติศาสตร์ของศาสนาพุทธในกัมพูชายาวนานเกือบสองพันปี ผ่านระยะเวลาของอาณาจักรต่าง ๆ ที่สืบทอดมาจากจักรวรรดิเขมร การเข้าสู่กัมพูชาเกิดได้สองเส้นทาง คือรูปแบบดั้งเดิมของศาสนาพุทธที่ได้รับอิทธิพลของศาสนาฮินดูเข้าสู่อาณาจักรฟูนันโดยพ่อค้าที่นับถือศาสนาฮินดู ในเวลาต่อมาศาสนาพุทธได้เข้าสู่กัมพูชาอีกทางหนึ่งในช่วงอาณาจักรพระนคร โดยผ่านทางอาณาจักรมอญ คือทวารวดีและศรีวิชัย ในช่วงพันปีแรกของจักรวรรดิเขมร กัมพูชาปกครองด้วยระบบกษัตริย์แบบฮินดูและมีกษัตริย์ที่เป็นชาวพุทธเป็นบางครั้งเช่นพระเจ้าชัยวรมันที่ 1 ของฟูนันและพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ศาสนาพุทธรูปแบบต่าง ๆ ดำรงอยู่อย่างสันติภายใต้การปกครองของกษัตริย์ที่นับถือศาสนาฮินดู และประเทศเพื่อนบ้านที่นับถือศาสนาพุทธนิกายเถรวาท หลังจากกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส พระนโรดม สีหนุได้นำเสนอพุทธสังคมนิยม โดยเน้นความเสมอภาค ความเป็นอยู่ที่ดีของคนจน จนกระทั่งเข้าสู่ยุคของเขมรแดงที่ศาสนาเป็นสิ่งผิดกฎหมาย มีการทำลายวัด พระพุทธรูป เฒ่าทำลายคัมภีร์ทางศาสนาหลังจากเขมรแดงสิ้นสุดอำนาจในพ.ศ. 2522 สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชายังควบคุมพระสงฆ์อย่างเคร่งครัด พระสงฆ์ต้องเข้าอบรมลัทธิคอมมิวนิสต์แบบโซเวียต ยุบรวมธรรมยุติกนิกายกับมหานิกายเข้าด้วยกัน จนถึงสมัยราชอาณาจักร

กัมพูชา พุทธศาสนาจึงได้ฟื้นตัวอีกครั้ง (ทวีวัฒน์ ปุณทริกวิวัฒน์, 2553, หน้า 370)

พระसान สุเจีย (วชิรปณโย) เป็นพระภิกษุชาวกัมพูชา เกิดวันที่ 12 เดือน พฤษภาคม ค.ศ. 1978 ที่ตำบล กำพงโยล อำเภอบึงสามพัน จังหวัด ตากแก้ว ซึ่งเกิดในช่วงระบบเขมรแดง ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นตำบล โคกโพธิ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัด ตากแก้วท่านเกิดในครอบครัวทำการเกษตรและเลี้ยงเป็ด วันที่ 22 เดือน เมษายน ค.ศ. 1992 ท่านได้บวชเป็นสามเณรและเรียนหนังสือสายปรีดีจนจบ ม.6 ที่โรงเรียนปรีดีสุรามฤตย์ หลังจากนั้นท่านได้ออกไปสอนตามโรงเรียนปรีดี และเทศน์สอนพุทธบริษัทในหลักแท้ของพระพุทธศาสนาจนมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ ท่านมีบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา บทบาทการปกครอง บทบาทการศึกษา บทบาทการศึกษาสงเคราะห์ บทบาทสาธารณูปการ บทบาทสาธารณสงเคราะห์ มีความสันโดษ เรียบง่าย เสียสละ และมีวิธีการเผยแผ่ธรรม โดยใช้สื่อสอนธรรมะที่เป็นแบบเก่า และ แบบใหม่ โดยสื่อการสอนธรรมะแบบเก่าได้แก่วิทยุ โทรทัศน์สำหรับสอนคนสูงอายุ ส่วนสื่อในการสอนธรรมะแบบใหม่ได้แก่ Facebook, Youtube, Google สำหรับสอนคนหนุ่ม สาวรุ่นใหม่ จึงเป็นสาเหตุทำให้คนหนุ่มสาวหันมาสนใจพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุดังกล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณโย) เพราะท่านเป็นพระสงฆ์ที่มีศาสตร์และศิลป์ มีวิชา ปัญญา ปฏิภาณ ประสพการณ์ ปณิธาน อุทิศตนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อจะ

ได้นำผลของการทำวิจัยที่ผู้วิจัยได้ทำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประเทศกัมพูชาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาชีวประวัติและบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ)
3. เพื่อวิเคราะห์คุณค่าบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ)

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์บทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย ผู้วิจัยมีขอบเขตที่จะศึกษาบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ชีวประวัติและบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) และวิเคราะห์คุณค่าบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) ซึ่งทั้งหมดมี 5 ด้าน ได้แก่ 1) คุณค่าด้านสันติภาพ 2) คุณค่าด้านพัฒนาสังคม 3) คุณค่าด้านสร้างสมานฉันท์ 4) คุณค่าด้านพัฒนาความคิดของคนในสังคม และ 5) คุณค่าด้านศีลธรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากพระไตรปิฎก และคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น ผลงานที่พระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) ได้เขียนไว้ จาก Youtube เว็บไซต์และ Facebook live ของท่าน พร้อมทั้งวิทยานิพนธ์ที่มาจาก

หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและหอสมุดมหาวิทยาลัยสีหนุราช

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ)” ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร โดยการสำรวจและรวบรวมเอกสารข้อมูล (Documentary Research) ทางวิชาการอื่น ๆ ที่เป็นผลงานของท่านผู้รู้ทางพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ยอมรับของนักวิชาการโดยทั่วไป มีขั้นตอนดังนี้

1. รวบรวมที่เป็นเอกสารข้อมูลที่ได้จากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ ข้อมูลจากพระไตรปิฎก ที่เป็นอรรถกถาฎีกา และอนุฎีกา
2. รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ ข้อมูลจาก หนังสือ ตำรา วารสาร เอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งข้อมูล คือ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและหอสมุดมหาวิทยาลัยสีหนุราช
3. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลประเภท (Key Information) ซึ่งมีความรู้เกี่ยวกับพระसान สุเจีย (วชิรปณฺโณ) จำนวน 5 รูป ได้แก่
 - 1) พระมหาเกื้อน ชาคราวโร, ป.ธ. 7 วัดทองบน
 - 2) พระมหาคิมย้ง ปทุมปัญโญ, ป.ธ. 5 วัดม่วง

3) พระมหาจันทร ชยกาโร, ป.ธ. 5
วัดม่วง

4) พระจันทรนา กิตตินินนาโท, วัด
วิสุทธิธารัตนาราม

5) สามเณรมิณญไทย กิม, วัดสิรินธร
เทพรัตนาราม

4. นำข้อมูลที่ได้มาจากเอกสารและ
การสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตีความตามประเด็น
สำคัญที่กำหนดไว้แล้วสรุปผลการวิเคราะห์
ตามที่ปรากฏในหลักฐานเพื่อเรียบเรียงเป็น
หมวดหมู่และลำดับขั้นตอนเป็นรูปเล่ม
วิทยานิพนธ์

5. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าโดยวิธี
พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

6. นำเสนอบทความวิทยานิพนธ์ในการ
ประชุมทางวิทยาการ (ซิมโพเซียม)

ผลการวิจัย

1. บทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การศึกษาบทบาทด้านการเผยแผ่
พระพุทธศาสนานั้น ประกอบด้วย

1) หลักการในการเผยแผ่ ซึ่งหลัก
การเผยแผ่พระพุทธศาสนา ตั้งแต่ครั้งพุทธกาล
มาจนถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญต่อศาสนทายาท
คือ พระภิกษุสงฆ์ผู้เผยแผ่ธรรมเป็นอย่างยิ่ง
และต้องพึงพาอาศัยบุคคลภายนอกที่เป็นคฤหัสถ์
เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน หรือที่เรียกว่า
อุบาสก อุบาสิกา คือผู้ถึงพระรัตนตรัยเป็นกลุ่มคน
ที่สำคัญต่อพระพุทธศาสนาสืบเรื่อยมา หลักการ
ในการเผยแผ่โดยทั่วไปนั้น มี 3 ส่วน ได้แก่
1. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เผยแผ่

2. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ฟังเทศนาหรือผู้เรียน และ

3. ส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้แสดงธรรม
โดยตรง ทั้งด้านบุคลิกภาพภายนอกและคุณธรรม
ภายในก่อนที่จะไปสอนหรือเผยแผ่ธรรมต่อคนอื่น
ให้ได้ประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์

2) ลีลาการเผยแผ่หรือพุทธลีลานั้น
เพื่อช่วยให้ผู้ฟังธรรมเทศนาของพระพุทธองค์
เกิดความเลื่อมใสและเข้าใจต่ออรรถและธรรม
ที่ประกาศไปแล้วนั้น โดยมีหลัก 4 อย่าง คือ 1. การ
ชี้แจงให้เห็นชัด (สันทสสนา) 2. พุดให้เกิด
ความเข้าใจอาจหาญแกล้วกล้า (สมุตเตชนา)
3. พุดปลอบชโลมใจให้สดชื่นร่า (สัมปหังสนา)
และ 4. พุดชักชวนให้อยากจะนำไปปฏิบัติตาม
(สมาทปนา)

3) พุทธวิธีในการสอน ซึ่งใช้รูปแบบ
ที่ต่างกัน เพื่อความสะดวกต่อการทำความเข้าใจ
เกี่ยวกับหลักการสอนพุทธธรรมของพระพุทธองค์
เบื้องต้นได้ทรงกำหนดรู้ จากตัวของบุคคล
ที่กำลังรับฟังการสอน ถ้าหากว่าบุคคลมีระดับ
สติปัญญาน้อยพระองค์ก็จะใช้วิธีสอนธรรม
อีกรูปแบบหนึ่ง ถ้าผู้มีสติปัญญาแก่กล้าแล้วก็จะ
ปรับใช้อีกวิธี และสรุปวิธีการสอนของพระพุทธองค์
โดยแบ่งออกเป็น 4 วิธี คือ แบบสากัจฉา แบบ
บรรยาย แบบตอบปัญหา แบบวางกฎข้อบังคับ

4) เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้
การสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ทุกเรื่อง ถึงแม้
ผู้ถ่ายทอดจะมีความรู้ดีสักเพียงใดก็ตาม หากขาด
อุบายการสอนที่ดีดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจได้
การสอนนั้นก็จะไม่ประสบความสำเร็จ หรือภาษา
ปัจจุบันเรียกว่าขาดเทคนิคในการสอน พระพุทธเจ้า
ทรงแสดงให้เห็นถึงความเป็นเลิศในการใช้กลวิธี
หรือเทคนิคการสอนเป็นอย่างยิ่ง มี 10 วิธี การยก

เรื่องชาดกและนิทาน การเปรียบเทียบกับข้ออุปมา การใช้อุปการณเสริมในการสอน การทำตัวเป็นตัวอย่าง (สาธิตให้ดู) การเล่นเกมภาษา (เล่นคำศัพท์) การใช้อุบายเลือกคนให้เหมาะสม การรู้จักจังหวะและโอกาส ความยืดหยุ่นในการใช้วิชาการ การดักเตือนลงโทษ และชมเชย และการแก้ปัญหาที่เผชิญเฉพาะหน้า

5) เทคนิคการเผยแพร่โดยวิธีเทศนา ในปัจจุบัน มีหลากหลายวิธี เช่น การเทศน์การปาฐกถา การสนทนา การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ การเป็นพิธีกร วิทยากร เป็นต้นล้วนเป็นเหตุให้มีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างแพร่หลาย โดยอาศัยสื่อมวลชนเป็นหลัก ซึ่งจะแตกต่างจากครั้งพุทธกาล หรืออาจจะได้เปรียบบ้างในเชิงปริมาณ แม้เชิงคุณภาพอาจจะวัดค่าได้ไม่มากนักก็ตาม แต่ก็ถือว่าเป็นการเผยแพร่ที่ได้ผลดีอีกวิธีหนึ่งในปัจจุบันนี้ นอกนั้น ก็เป็นวิธีปฏิบัติเล็ก ๆ น้อย ๆ เกร็ดความรู้ต่าง ๆ สำหรับผู้ออกเผยแพร่ธรรมหรือนักเทศน์ เพื่อความพร้อมในการแสดงธรรมต่อบุคคลในสถานการณ์ต่างๆ และพร้อมทั้งเครื่องมือแก้ปัญหาให้ทันทั่วถึงต่อยุคสมัยที่เจริญด้วยเครื่องมือสื่อสารอันทันสมัยหรือเทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เรียกว่าเป็นยุค ไอ.ที.

กล่าวสรุปได้ว่า บทบาทด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ประกอบด้วย หลักการในการเผยแพร่ สื่การเผยแพร่ พุทธวิธีในการเผยแพร่ เทคนิควิธีในการถ่ายทอดความรู้ และเทคนิคการเผยแพร่โดยวิธีเทศนา

2. ชีวประวัติและบทบาทด้านการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระसान สุเจีย (วชิรปญโญ)

พระसान สุเจีย เกิดวันอังคาร เดือนอ้าย

ปีมะเส็ง พ.ศ. 2520 ที่ตำบล กำพงโยล อำเภอทะรัง จังหวัดตากแก้ว ในระบบการปกครองกัมพูชาประชาธิปไตย ของนายพล พต ท่านเป็นลูกชายของนายทิม หุย กับนางเอียง แจม ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็นตำบลโคกโพธิ์ อำเภอบุรีชลสา จังหวัดตากแก้ว ซึ่งครอบครัวของท่านที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรและทำการประมง ตอนที่ท่านเกิดมานั้นประเทศตกอยู่ในระบบที่โหดเหี้ยมไร้โรงพยาบาล ไร้ยาแบบตะวันตกมารักษา ตอนเด็กท่านเป็นคนที่เรียนหนังสือเก่งแต่ด้วยปัญหาด้านสุขภาพทำให้ท่านมีปัญหาด้านความจำ แต่หลังจากที่ท่านได้บวชเป็นสามเณรความจำของท่านเริ่มดีขึ้น พระसान สุเจีย มีพรสวรรค์ด้านการร้องเพลงและวาดภาพตั้งแต่เด็ก โดยความมุ่งมั่นในการศึกษาเล่าเรียนทั้งฝ่ายปริยัติและปฏิบัติทำให้ท่านกลายเป็นคนมีชื่อเสียงทั้งในและนอกประเทศ พระसान สุเจีย ได้สร้างผลงานทั้งด้านการเขียนหนังสือ ด้านการเทศน์ และสร้างนักเทศน์ นอกจากนั้นแล้วท่านเป็นพระที่ไม่ยึดติดกับลาภสักการะ และตำแหน่งทางคณะสงฆ์ งานการสอนของพระसान สุเจีย ที่ทำทุกปี 1) ในวัดมณีรัตน ตำบลระลาบ อำเภอเมือง จังหวัดโพธิ์สาด ท่านเปิดการสอนธรรมะจำนวนสองครั้ง ครั้งแรกสอนในช่วงเข้าพรรษา ท่านสอนจำนวนสองเดือน ครั้งที่สองท่านสอนในช่วงรับกฐินจำนวนหนึ่งเดือน 2) ในศูนย์ศึกษาพระธรรมพระสมณโคดม ที่อำเภอสะเทิง จังหวัดกำแพงเพชร ในหนึ่งปีท่านเปิดสอนธรรมจำนวนสองครั้ง ครั้งแรกท่านสอนหลังปีใหม่กัมพูชา จำนวนหนึ่งหรือสองเดือน ครั้งที่สองก่อนหรือหลังวันสารทจำนวนหนึ่งสัปดาห์ 3) ในวัดเขมวัน อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงจาม ในหนึ่งปีท่านเปิดสอนจำนวน

สองครั้ง ครั้งแรกช่วงก่อนปีใหม่กัมพูชา จำนวนหนึ่งเดือนหรือหนึ่งเดือนครึ่ง ครั้งที่สองก่อนเข้าพรรษา

พระสาน สุเจีย ได้เขียนหนังสือหลายเล่ม มี ดังนี้ 1) พระธรรมบท 30 พระคาถา 2) พระธรรมบท 31 พระคาถา 3) พระธรรมบท 32 พระคาถา 4) พระธรรมบท 33 พระคาถา 5) พระธรรมบท 34 พระคาถา 6) พระธรรมบท 35 พระคาถา 7) พระธรรมบท 36 พระคาถา 8) นรกมีจริงหรือ 9) ธรรมะที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 10) ชีวิตควรมีธรรมะ 11) อักขระวิธีกับบทสวดมนต์ 12) ประโยชน์ 3 ประการ 13) คลื่นของโลกธรรม 14) วิธีการเรียนภาษาบาลี 15) สังคาลสูตร 16) พระอภิธรรมสังคหะปริจเฉทที่ 4 และ 17) การเดินทางของชีวิต

สรุปได้ว่า พระสาน สุเจีย (วชิรปณฺโณ) เป็นพระเถระของกัมพูชาซึ่งได้ถือกำเนิดใน ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอบุรีชลสา จังหวัดตากแก้ว ท่านมีรูปแบบ ลักษณะเด่น คุณสมบัติ เทคนิค สื่การเผยแผ่ หลักการในการเผยแผ่ กระบวนการในการสร้างนักเผยแผ่พระพุทธศาสนารุ่นใหม่ และช่องทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนา สื่อที่ท่านใช้คือสื่อสมัยใหม่ที่แตกต่างจากพระนักเทศน์ทั่วไป ท่านได้สร้างผลงานทั้งด้านการเขียนหนังสือ ด้านการเทศน์ และสร้างนักเทศน์ได้ทำการเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยมีวัตถุประสงค์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ ท่านต้องการให้ธรรมะเข้าถึงคนรุ่นใหม่มากขึ้น สอนให้คนในสังคมรู้จักการตอบแทนบุญคุณของพ่อ แม่ ตลอดจนกระทั่งถึงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาที่ประเทศกัมพูชาให้เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น เนื่องจากการถูกทำลายโดยระบบเขมรแดง

3. วิเคราะห์คุณค่าบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสาน สุเจีย (วชิรปณฺโณ)

1) คุณค่าด้านความเป็นผู้นำ พบว่า พระสาน สุเจีย มีคุณค่าในด้านความเป็นผู้นำ ในกระบวนการที่ท่านใช้อำนาจไม่บังคับหรืออำนาจทางอ้อมในการกำกับและประสานงานให้กลุ่มคนทำงานร่วมกันจนบรรลุผล ส่วนคุณสมบัติของพระสาน สุเจีย คือท่านกล้าคิด และทำในสิ่งใหม่ ๆ เช่น ก่อตั้งสมาคมพระธรรมกถึก เป็นต้น กิจกรรมที่เกี่ยวกับคน คือความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นระหว่างคนที่เป็นผู้นำกับคนที่เป็นผู้ตาม ซึ่งท่านได้สอนหนังสือ บาลี พระอภิธรรม พระสูตร พระวินัย ให้แก่ลูกศิษย์และสอนธรรมะให้แก่ประชาชนทั่วไป ส่วนเป้าหมายของท่าน คือการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชาให้ได้มากขึ้น

2) คุณค่าด้านการสร้างสมานฉันท์ พบว่า คุณค่าด้านการสร้างสมานฉันท์ จากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสาน สุเจีย ที่เทศน์สอนประชาชนโดยเน้นเรื่องความรัก ความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันซึ่งความรัก ความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันสามารถแสดงได้ในครอบครัว ในที่ทำงาน ในสังคม ผลที่เห็นคือคนในสังคมมีความรัก ความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจกันมากขึ้นซึ่งต่างจากสมัยระบบเขมรแดง ล้มละลายใหม่ ๆ คนในสังคมไม่ค่อยรักกัน ไม่ค่อยความสามัคคีกัน ไม่ค่อยความเห็นอกเห็นใจกัน

3) คุณค่าด้านการรักษาพุทธพจน์ พบว่า จากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสาน สุเจีย ที่ท่านเทศน์สอนประชาชนทั่วไปท่านจะอ้างอิงคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นหลัก

ซึ่งหลักธรรมในคัมภีร์พระไตรปิฎกล้วนแต่เป็นพุทธพจน์หรือเป็นธรรมะอันแท้ของพระพุทธเจ้า ผลออกมาคือประชาชนได้เข้าใจพุทธพจน์มากยิ่งขึ้นคือประชาชนผู้ที่ฟังธรรมะที่พระสานุสุเจียสอนสามารถแยกออกคำสอนไหนที่เป็นคำสอนของพระพุทธศาสนาและคำสอนไหนที่เป็นคำสอนของศาสนาพราหมณ์และได้เข้าใจวิธีดำเนินชีวิตตามแนวพุทธ

4) คุณค่าด้านธรรมประยุกต์ พบว่าการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสานุสุเจียคือท่านเทศน์ หรือบรรยายธรรมให้ประชาชนคนวัยหนุ่มสาวเข้าใจธรรมะได้ง่ายขึ้น ท่านเน้นสอนหลักธรรมที่เป็นพื้นฐานของศีลธรรมจริยธรรมในสังคม การเผยแผ่พุทธธรรมและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ให้กับพุทธศาสนิกชน นักเรียนนักศึกษาในสมัยนี้ ผลคือพระสานุสุเจีย ทำให้คนวัยหนุ่มสาวและประชาชนทั่วไปปลูกอกอกใจในวิธีการสอนธรรมประยุกต์ของท่านมาก

5) คุณค่าด้านการปลูกฝังคุณธรรม พบว่า จากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสานุสุเจีย ที่ท่านได้เทศน์สอนลูกศิษย์และประชาชนทั่วไปให้คิดดี พูดดี ทำดีเพราะการคิดดี พูดดี ทำดีทำให้เกิดประโยชน์แก่ลูกศิษย์และประชาชนทั่วไปโดยก่อให้เกิดความสงบสุขภายในจิตใจและสามารถแก้ปัญหาความวุ่นวายภายในจิตใจของเขา นำไปสู่การแก้ปัญหาความวุ่นวายในระดับครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ผลของการปลูกฝังคุณธรรมของท่านสานุสุเจีย ที่ประเทศกัมพูชาทำให้ประชาชนมีการช่วยเหลือกัน มีเมตตา ไม่เอาเปรียบกันมากขึ้น

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์คุณค่าบทบาทด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสานุสุเจีย (วชิรปณฺโณ) คือ มีคุณค่าด้านความเป็นผู้นำ คุณค่าด้านการสร้างสมานฉันท์ คุณค่าด้านการรักษาพุทธพจน์ คุณค่าด้านธรรมประยุกต์ และคุณค่าด้านการปลูกฝังคุณธรรม ซึ่งเป็นคุณค่าที่สามารถทำให้ประชาชน คนวัยหนุ่มสาวเข้าใจหลักธรรมอันแท้จริงของพระพุทธเจ้า และสามารถนำเอาหลักธรรมนั้นประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กระทรวงศาสนาควรส่งเสริมรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสานุสุเจีย เพื่อมาเป็นแนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนเข้าใจพระพุทธศาสนาเพิ่มมากขึ้น

2. คณะสงฆ์ควรสนับสนุนให้พระสงฆ์นำรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสานุสุเจีย ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่เพื่อสร้างคนในสังคมให้มีความรู้คู่คุณธรรม

3. หน่วยงานภาครัฐและเอกชนควรนำบทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสานุสุเจีย (วชิรปณฺโณ) เช่น หลักธรรมประยุกต์ หลักการบริหารจัดการเชิงพุทธ มาประยุกต์ใช้แก่บุคลากร เพื่อให้ทำงานด้วยความราบรื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรวิจัยเรื่อง “ศึกษาเชิงเปรียบเทียบรูปแบบการสอนธรรมะของพระสานุสุเจีย (วชิรปณฺโณ) กับรูปแบบการสอนธรรมะของพระอะ เสียงไฮ

2. ควรวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์แนวทางการสอนตามหลักการของพระสานุสุเจีย (วชิรปญโญ)”

3. ควรวิจัยเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์บทบาทด้านการสร้างสมานฉันท์ของพระสานุสุเจีย (วชิรปญโญ)”

บรรณานุกรม

ฉัตรสุมาลย์ กบิลสิงห์. (2536). **ประเทศจีนกับพระพุทธศาสนา (ฝ่ายมหายาน)**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

ดารา ประจันพล. (2555). “ศึกษาการเผยแผ่พุทธธรรมของพระเทพสิทธิมงคล (เสนอ สิริปญโญ)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทวีวัฒน์ ปุณทริโกวิวัฒน์. (2553). **พุทธศาสนากับสังคมการเมืองในอุษาคเนย์ที่รัก**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ประเวศ วะสี. (2540). **พระสงฆ์กับการรู้เท่าทันสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.

พระครูปลัดชโล เตชพล (ปิ่นวิเศษ). (2554). “บทบาทการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเทพสุวรรณโมลี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระณัฐกรฤกษ์ สุทนต์โน (อุดมผล). “การเผยแผ่

พระพุทธศาสนาเถรวาทในประเทศไทยอังกฤษ”, **จันทร์เกษมสาร**. ปีที่ 23 ฉบับที่ 44 มกราคม - มิถุนายน 2560 : บทคัดย่อ.

พระทินวัฒน์ จันทปญโญ (สุขสง). (2559).

“แนวทางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในโลกตะวันตก”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระมหาถนิต อดจारी และพระปลัดอำพล สุธีโร. (2543). **พระธรรมทูตสายต่างประเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาอานวย ทีปธมโม (มีราคา). (2559). “แนวทางในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ: กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระราชสีมาภรณ์ (โอภาส นิรุตตเมธี). (2536). **พระสงฆ์กับการพัฒนาศาสนาและสังคม**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระสุเจีย วชิรปญโญ (सान). (2559). **ชีวประวัติของสานุสุเจีย**. พนมเป็ญ: โรงพิมพ์เมาพูน.

พิสิฐ เจริญสุข. (2539). **คู่มือการเผยแผ่พระพุทธศาสนา**. กรุงเทพมหานคร: กลุ่มวิชาการพระพุทธศาสนาและจริยศึกษา กองศาสนศึกษา กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตร-**

สัมภาษณ์ สามเณรมิญไทย กิม.ลูกศิษย์ของ
พระसान สุเจีย อยู่วัดสิรินทรเทพ
รัตนาราม. วันที่ 14 กันยายน 2560.